

z roku 1988. Následuje popis archeologického výzkumu a jeho výsledků, v němž autoři zvolili vhodný kompromis mezi snahou představit pokud možno úplnou dokumentaci a nutností volit takové prostředky, které by byly srozumitelné nejen archeologům. Stavební vývoj parcely byl rozdělen do devíti chronologických fází, přičemž na úvod každé podkapitoly je příslušné období souhrnně charakterizováno a poté jsou podrobněji popsány konkrétní objekty v každé z učiněných 24 sond. Model vývoje zástavby je prezentován nejen v detailních stratigrafických diagramech, ale i v přehledných a zjednodušených tabulkách.

Kapitola se vznosným názvem „Behaviorální a sociální interpretace stratigrafického a prostorového vývoje“ obsahuje shrnutí stavebního vývoje a způsobů zacházení s odpadem. Ačkoli je většina textu psána jasně a srozumitelně, snaha o dostatečně vědecký jazyk a teoretické ukotvení místy vedla ke stylistickým úletům (jeden příklad za všechny: „Cílem je ovšem dát formalizované proceduře stratigrafické analýzy vnitřní dynamiku a interpretovat stratigrafický vývoj nejen v čase, ale i pomocí nástinu sociálních a behaviorálních aktivit a procesů, které se spolupodílely na vzniku pozitivních uloženin, negativů objektů a konstrukcí a na formování archeologických kontextů.“). Na závěr první části jsou výsledky zasaženy do kontextu středověkého vývoje Českých Budějovic a také letmo komparovány s archeologickými a stavebněhistorickými výzkumy dalších radnic v Čechách. Tyto části jsou bohužel až příliš stručné, stejně jako jinak hodnotná kapitola o vývoji městské správy v Českých Budějovicích, jež nadto končí již v 15. století.

Největší část knihy obsahuje popis a rozbor všech movitých nálezů získaných během archeologického výzkumu. Hlavní pozornost je věnována keramice, která představuje nejčastější typ nálezu. Ladislav Čapek se výzkumem středověké keramiky zabývá dlouhodobě a v publikaci představil ucelený systém, jenž kromě podrobného popisu a morfologické klasifikace zahrnuje také analýzu za pomoci pokročilých statistických metod i prostorového zobrazení. Dále je pozornost zaměřena na technickou, stavební a kamnářskou keramiku a keramické dýmky, na předměty ze skla, železa a barevných kovů, dřeva, kůže, kosti či kamene a na mince. Závěr druhé části pak tvoří výsledky archeobotanického výzkumu. Jakkoliv mohou některé metodické postupy nebo závěry být předmětem dalších diskusí, důkladná a kvalitní dokumentace představuje trvalou hodnotu.

Knihla o výzkumu radničního dvora v Českých Budějovicích představuje cenný příspěvek

do diskuse o vývoji středověkých měst, ale především následováníhodný vzor, jak lze přistoupit k publikace středně rozsáhlých archeologických výzkumů.

MARTIN ČECHURA

Michal KONEČNÝ, *Hrad Šternberk*,
Národní památkový ústav, ÚPS
v Kroměříži, Kroměříž 2019

213 s., ISBN 978-80-907400-4-4

Roku 2011 zahájil Národní památkový ústav vydávání rozsáhlých průvodců po svých objektech. První svazek, věnovaný zámku Kratochvíle, brzy následovaly další, prezentovaný díl je v pořadí již dvanáctým. Jde bezpochyby o zásluhou činnost, která nás přibližuje západní Evropě, zvláště Německu. Tam mají podobné obsáhlé průvodce, jež mnohdy představují komplexní monografie, velmi dlouhou tradici. Za připomenutí stojí například řada vydávaná Bayerische Verwaltung der staatlichen Schlösser, Gärten und Seen, která patrně posloužila jako předloha i pro řadu NPÚ.

Historik umění a památkář Michal Konečný představil v anotované knize jeden z nejvýznamnějších hradů severní Moravy, jehož počátky jsou spojeny s odnoží českého rodu Šternberků. Později se zde vystřídali páni z Kravař, Berkové z Dubé, knížata z Minsterberka a roku 1699 hrad získali Liechtensteinové, kteří jej vlastnili až do roku 1945, kdy byl zestátněn. Po dobu své existence hrad prošel poměrně složitým stavebním vývojem. Na počátku se jednalo o klasický šlechtický hrad bergfritové dispozice, jež byla postupně doplňována a měněna, ale i přes rozsáhlé zásahy zůstala dodnes zřetelně patrná. Z mladších dodatků je pozoruhodná především hradní kaple, vysvěcená roku 1376, významná byla také renesanční přestavba za Berků z Dubé. Současnou podobu vtiskla hradu lichtenštejnská obnova zahájená roku 1886.

Text knihy je psán čtivým jazykem a podrobně seznamuje čtenáře s dějinami hradu, s jednotlivými významnými vlastníky, architektonickou podobou a také s vybavením interiéru. V případě stavebního vývoje je nutné konstatovat, že se mu autor mohl věnovat podrobněji, a to nejlépe v samostatné kapitole. Informace o hradu jako stavbě jsou totiž v textu obsaženy na různých místech a čtenář si jen stěží udělá nějaký ucelený obraz. Kvitovat lze přítomnost

seznamu literatury a poznámkového aparátu, který u podobných publikací nebývá až tak častý.

Silnou stránkou knihy jsou obrazové přílohy, jež kombinují snímky současného stavu s dobovými vyobrazeními, archivními fotografiemi i historickými plány. Ocenit musíme především snímky z doby opravy hradu v osmdesátých letech 19. století, které mají vysokou vypovídací hodnotu, stejně jako archivní plány. Sazbě lze ovšem vytknout zbytečně časté používání snímku na dvojstranu, což vzhledem k poměrně tuhému hřbetu knihy kazí kompozici fotografií, jež nelze vnímat jako jednotný obraz. Například na jinak expresivním snímku klenby hradní kaple (s. 36–37) se ve hřbetu ztratil klenební svorník.

Podobně nešťastně vyznívají také další fotografie, byť jsou jinak velmi kvalitní.

Další výtka se týká půdorysu hradu. Ten se sice v publikaci nachází, na vnitřní straně zadního obalu, nejsou zde však vyhodnoceny stavební etapy. Takto složitý objekt by si jistě zasloužil i půdorysy ve více úrovních, nemluvě o samostatném půdorysu a řezu kaple či věže. Podrobně vyhodnocené plánové podklady bezpochyby nejsou vyhrazeny jen specialistům, tím spíše, že „kastelologové“ z řad laické veřejnosti patří k vůbec nejpočetnější a odborně nejfundovanější komunitě zajímající se o historii.

FRANTIŠEK ZÁRUBA